

ՀՀ Տավուշի մարզում 2017-2020 թթ. պետության կողմից
երաշխավորված անվճար ստամատոլոգիական
ծառայությունների արդյունավետության գնահատում

ԶԵԿՈՒՅՑ

2020թ.

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Զեկույցի մեթոդաբանության տեսական հիմքերը, կիրառված գործիքները	4
Ընդհանուր դրույթներ	5
Արդյունքների վերլուծություն	27
2017 և 2020թթ. մատուցված ստամատոլոգիական անվճար ծառայությունների համեմատությունը	30
Եզրակացություններ	31

Ներածություն

Սույն հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել 2017-2020թթ. ժամանակահատվածում ՀՀ Տավուշի մարզում պետության կողմից երաշխավորված անվճար ստոմատոլոգիական ծառայությունների մատուցման արդյունավետությունը: Հետազոտությունը մասնավորապես նպատակ է հետապնդել պարզելու, թե մինչև 2018թ. հեղափոխությունը եւ դրանից անմիջապես հետո մատուցվող ծառայությունների ծավալը եւ որակը որքանով են փոփոխվել, աճել լ թե նվազել են սույն ծառայությունների մատուցման համար պետական հատկացումների ծավալները եւ ինչ տեղեկանքներ են գրանցվել շահառու խմբերի իրազեկման ռազմավարությունների մեջ: Փորձ է արվել վեր հանել ոլորտում առկա խնդիրները, մարտահրավերները՝ ըստ դրանց ծագման աղբյուրների եւ դրդապատճառների:

Զեկույցի մեթոդաբանության տեսական հիմքերը, կիրառված գործիքները

Հետազոտությունը իրականացնելու համար ուսումնասիրվել է առողջապահության նախարարության պաշտոնական կայքը¹, կայքում առկա տեղեկատվությունների հիման վրա ուսումնասիրվել են ստամատոլոգիական անվճար ծառայությունների մատուցման համար սահմանված պետական ընթացակարգերը: Օգտագործվել են նաև ինֆորմացիայի ստացման հետեւյալ գործիքները.

✓ Տեղեկատվության հարցում

Առողջապահության նախարարություն է ուղարկվել տեղեկատվության հարցում, որի արդյունքում տրամադրվել է Տավուշի մարզում գործող ստոմատոլոգիական անվճար ծառայություններ մատուցող բուժհաստատությունների ցանկը և 2017-2020թթ փոխանցված գումարների հաշվետվությունը:

Տեղեկատվության հարցում են ուղարկվել նաև մարզում գործող և ստոմատոլոգիական անվճար ծառայություններ մատուցող բուժհաստատություններին՝ մատուցված ծառայությունների փաստացի ծավալների և իրականացրած ծախսերի վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվություն ստանալու նպատակով:

✓ Անհատական հարցազրույց

Անհատական հարցազրույցներ են իրականացվել՝ Բերդի և Արծվաբերդի ԲԿ-ներում աշխատող բժիշկ-ստոմատոլոգների հետ:

Անհատական հարցազրույցներ են իրականացվել նաև այս ծառայություններից օգտված պացիենտների հետ՝ ծառայություններից օգտվելու խոչընդոտների, որակի վերաբերյալ նրանց գնահատականները ուսումնասիրելու նպատակով:

¹ <https://www.moh.am/#1/0>

Ընդհանուր դրույթներ

Պետության կողմից երաշխավորված անվճար և արտոնյալ պայմաններով ստոմատոլոգիական ծառայությունները մատուցելիս կազմակերպությունները առաջնորդվում են կառավարության 2004 թվականի մարտի 4-ի թիվ [318-Ն](#) որոշմամբ, առողջապահության նախարարության և բժշկական կազմակերպության միջև կնքված «Պետության կողմից երաշխավորված անվճար և արտոնյալ պայմաններով բժշկական օգնության և սպասարկման ծառայությունների մատուցման մասին» պայմանագրով և ոլորտը կարգավորող այլ իրավական ակտերով:

Պետության կողմից երաշխավորված անվճար և արտոնյալ պայմաններով ստոմատոլոգիական բժշկական օգնություն և սպասարկում ստանալու համար ներկայացվում են ստորև նշված փաստաթղթերը, որոնց կրկնօրինակները փակցվում են ամբուլատոր քարտին.

1) պացիենտի անձը հաստատող փաստաթուղթ,

2) կառավարության 2004 թվականի մարտի 4-ի N [318-Ն](#) որոշմամբ պետության կողմից երաշխավորված անվճար և արտոնյալ պայմաններով ստոմատոլոգիական բժշկական օգնություն և սպասարկում ստանալու իրավունք ունեցող բնակչության սոցիալապես անապահով ու առանձին (հատուկ) խմբերի ցանկում ընդգրկված խմբերից որևէ մեկին պատկանելիության փաստը հավաստող համապատասխան փաստաթուղթ:

Պետության կողմից երաշխավորված անվճար և արտոնյալ պայմաններով բժշկական օգնության և սպասարկման շրջանակներում բնակչությանը ցուցաբերվող ստոմատոլոգիական բժշկական օգնությունն ու սպասարկումը ներառում է՝

1) վիրաբուժական ստոմատոլոգիական բժշկական օգնություն և սպասարկում՝ բնակչության կողմից բժշկի ազատ ընտրության սկզբունքով՝ առանց տարածքային սահմանափակումների,

2) օրթոպեդիկ, թերապևտիկ ստոմատոլոգիական բժշկական օգնություն և սպասարկում՝ տարածքային սկզբունքով, ըստ վարչական տարածքների՝ Երևան քաղաք և մարզեր կտրվածքով,

3) այն դեպքում, երբ մարզի տարածքում պետական պատվերի շրջանակներում չի մատուցվում սույն կետի 2-րդ ենթակետում նշված ծառայություններից որևէ մեկը, ապա շահառուներին ստոմատոլոգիական բժշկական օգնություն և սպասարկումը իրականացվում է բժշկի ազատ ընտրության սկզբունքով՝ առանց տարածքային սահմանափակումների:

Պետության կողմից երաշխավորված անվճար եւ արտոնյալ պայմաններով տրամադրվող ստոմատոլոգիական ծառայությունների շրջանակները ներառում են.

- ատամի հեռացումը՝ ծնոտի տվյալ շրջանի ռենտգեն հետազոտություն, ատամի հեռացման համար անհրաժեշտ անզգայացում (տեսակը ընտրում է բժիշկը), ատամի հեռացում,
- պուլպիտի բուժումը՝ ծնոտի տվյալ շրջանի ռենտգեն հետազոտություն, անզգայացում (տեսակը ընտրում է բժիշկը), արմատախողովակների մշակում, լեցավորում, ատամի պլոմբավորում,
- պերիոդոնտիտի բուժումը՝ ըստ բժշկական ցուցումների ծնոտի տվյալ շրջանի ռենտգեն հետազոտություն եւ պերիոդոնտիտի բուժման համար անհաժեշտ համալիր բժշկական միջոցառումների իրականացում,
- մասնակի շարժական թիթեղային պրոթեզը՝ պրոթեզի պատրաստում՝ ըստ բժշկական ցուցումների ռենտգեն հետազոտությունով, չափսանյութի կիրառումով, անհատական գդալի պատրաստումով, բռնիչների (կլամերաներ) պատրաստումով, ըստ ցուցումների՝ մետաղական շապիկի պատրաստումով եւ տեղադրումով,
- լրիվ շարժական թիթեղային պրոթեզը՝ պրոթեզի պատրաստումը՝ ըստ բժշկական ցուցումների ռենտգեն հետազոտությունով, չափսանյութի կիրառումով, անհատական գդալի պատրաստումով, կլամերաների պատրաստումով,
- մինչեւ 18 տարեկան երեխաների բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժումը՝ բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի

հակաբորբոքային բուժումը, այդ թվում հակավիրուսային, հակամանրէային, հակասնկային դեղերով բուժումը, վիտամինոթերապիան, տեղային բուժումը (կերատոպլաստիկ թերապիա, ողողումներ անտիսեպտիկներով, անզգայացնող նյութեր եւ այլն),

- ատամնապրոթեզների վերանորոգումը եւ տեղադրումը՝ արհեստական ատամնաշարի ճաքերի վերացումը, կոտրված պրոթեզի վերականգնումը, արհեստական ատամի կոտրվածքների վերականգնումը, վնասված կլամերաի վերականգնումը, պրոթեզի վերաբազավորումը եւ այլն՝ տեղադրումով:
- Սույն հավելվածի 1 7-րդ կետով նախատեսված ստոմատոլոգիական ծառայությունների մեջ ներառված են նաեւ բժշկի կոնսուլտացիայի, նյութերի, անզգայացման, լաբորատոր-գործիքային ախտորոշիչ հետազոտությունների (այդ թվում՝ ռենտգեն հետազոտությունը) եւ ներառված չեն բուժող բժշկի կողմից նշանակված տնային պայմաններում թերապեւտիկ բուժումը (հակաբորբոքային, ներծծող դեղերի կիրառում եւ այլն):

2. Պետության կողմից երաշխավորված անվճար եւ արտոնյալ պայմաններով տրամադրվող ստոմատոլոգիական ծառայություններ ստանալու իրավունք ունեցող բնակչության սոցիալապես անապահով ու առանձին (հատուկ) խմբերի ցանկը ներառում է.

Համաձայն ՀՀ Կառավարության 11.09.2013թ.թիվ 45-Ն որոշման Հավելված 3-ի՝ պետության կողմից երաշխավորված անվճար բժշկական օգնության և սպասարկման վերաբերյալ պայմանագիր ունեցող ստոմատոլոգիական բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող բժշկական կազմակերպության կողմից, անվճար ստոմատոլոգիական բժշկական օգնության տրամադրման համար հիմք է հանդիսանում տվյալ քաղաքացու անձը հաստատող փաստաթուղթը և ՀՀ Կառավարության 2004 թվականի մարտի 4-ի թիվ 318-Ն որոշման հավելված 1-ով հաստատված՝ պետության կողմից երաշխավորված անվճար բժշկական օգնություն և սպասարկում ստանալու իրավունք ունեցող բնակչության սոցիալապես անապահով ու առանձին (հատուկ) խմբերի ցանկում ընդգրկված խմբերից որևէ մեկին պատկանելության փաստը հավաստող համապատասխան փաստաթղթերը: Իսկ

երեխաների համար (0-ից 8 և 12 տարեկան) անվճար ստոմատոլոգիական բժշկական օգնության տրամադրման համար հիմք է հանդիսանում ծննդյան վկայականը:

Ցանկը իր մեջ ներառում է հետևյալ թիրախ խմբերը.

- ընտանեկան նպաստի համակարգում ընդգրկված՝ 30.01 եւ ավելի բարձր անապահովության միավոր ունեցող անձինք (բացառությամբ մինչեւ 18 տարեկան երեխաների)
- ընտանեկան նպաստի համակարգում ընդգրկված՝ 30.01 եւ ավելի բարձր անապահովության միավոր ունեցող մինչեւ 18 տարեկան երեխաներ
- 1-ին խմբի հաշմանդամություն ունեցող անձինք
- 2-րդ խմբի հաշմանդամություն ունեցող անձինք
- 3-րդ խմբի հաշմանդամություն ունեցող անձինք
- հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցներ եւ նրանց հավասարեցված անձինք
- վերարտադրության տարիքի կանայք՝ հղիության ծննդաբերության եւ հետծննդյան շրջանում
- մինչեւ 7 տարեկան երեխաներ
- հաշմանդամություն ունեցող երեխաներ՝ մինչեւ 18 տարեկան
- առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներ՝ մինչեւ 18 տարեկան եւ առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների թվին պատկանող անձինք՝ 18-23 տարեկան
- հաշմանդամություն ունեցող անձանցից բաղկացած ընտանիքների երեխաներ՝ մինչեւ 18 տարեկան
- բազմազավակ (մինչեւ 18 տարեկան 4 եւ ավելի անչափահաս երեխաներ
- ունեցող) ընտանիքների երեխաներ
- մինչեւ 18 տարեկան՝ դիսպանսեր հսկողության տակ գտնվող երեխաներ
- միաձնող երեխաներ՝ մինչեւ 18 տարեկան
- 14-15 տարեկան արական սեռի անձինք
- նախազորակոչային տարիքի անձինք
- նախազորակոչային տարիքի անձինք

- գորակոչային տարիքի անձինք
- 65 տարեկան եւ ավելի բարձր տարիքի անձինք
- Ձինձառայողներ եւ նրանց հավասարեցված անձինք, նրանց ընտանիքների անդամներ (բացառությամբ մինչեւ 18 տարեկան երեխաների), Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ, ինչպես նաեւ ծառայողական պարտականությունները կատարելիս զոհված (մահացած) զինձառայողների ընտանիքների անդամներ (բացառությամբ մինչեւ 18 տարեկան երեխաների), երկարամյա ծառայության կամ հաշմանդամության զինվորական կենսաթոշակ ստացող նախկին զինձառայողներ
- Ձինձառայողների եւ նրանց հավասարեցված անձանց ընտանիքի մինչեւ 18 տարեկան երեխաներ, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ, ինչպես նաեւ ծառայողական պարտակ
- Ծառայողական պարտականությունները կատարելիս զոհված (մահացած) զինձառայողների ընտանիքի
- Փրկարարական ծառայողներ եւ նրանց ընտանիքների անդամներ (բացառությամբ մինչեւ 18 տարեկան երեխաների), կենսաթոշակի անցնելու կապակցությամբ ազատված փրկարարական ծառայողներ, հաշմանդամ դարձած փրկարարական ծառայողներ, ծառայության ընթացքում զոհված (մահացած) փրկարարական ծառայողների ընտանիքների անդամներ (բացառությամբ մինչեւ 18 տարեկան երեխաների)
- Փրկարարական ծառայողների ընտանիքների մինչեւ 18 տարեկան երեխաներ, ծառայության ընթացքում զոհված (մահացած) փրկարարական ծառայողների ընտանիք մինչեւ 18 տարեկան երեխաներ
- Ձերբակալվածներ, կալանավորված անձինք եւ ազատագրկման դատապարտվածներ (բացառությամբ մինչեւ 18 տարեկան երեխաների)
- Ձերբակալված, կալանավորված եւ ազատագրկման դատապարտված մինչեւ 18 տարեկան երեխաներ
- դատապարտված մինչեւ 18 տարեկան երեխաներ
- Ծերանոցներում եւ անօթեւանների ժամանակավոր կացարաններում ինամվող

- անձինք (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների)
- Մանկատներում եւ անօթեւանների ժամանակավոր կացարաններում խնամվող մինչև 18 տարեկան երեխաներ
- Բռնադատվածներ
- Չեռնոբիլի ատոմակայանի վթարի վերացման աշխատանքների մասնակիցներ
- Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված անձինք
- (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների)
- Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված մինչև 18 տարեկան երեխաներ
- Ապաստան հայցողներն ու նրանց ընտանիքների անդամները (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների)

ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱՊԵՏ ԱՆԱՊԱՀՈՎ ՈՒ ԱՌԱՆՁԻՆ (ՀԱՏՈՒԿ) ԽՈՒՄԲԸ	Անվճար		Համավճար		
	Ծառայություն	Պետության կողմից ամբողջությամբ փոխհատուցվող ծառայությունների գին	Ծառայություն	Պետ. մասնակց. (65%)	Պացիենտ (35%)
ընտանեկան նպաստի համակարգում ընդգրկված՝ 30.01 և ավելի բարձր անապահովության միավոր ունեցող անձինք (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների)	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500				
պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100				
ընտանեկան նպաստի համակարգում	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
	կարիեսի բուժում	3800			

ընդգրկված՝ 30.01 և ավելի բարձր անապահովության միավոր ունեցող մինչև 18 տարեկան երեխաներ	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500			
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
	բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200			
1-ին խմբի հաշմանդամություն ունեցող անձինք	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500			
պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100				
2-րդ խմբի	ատամի հեռացում	2200	=	=	=

<u>հաշմանդամություն ունեցող անձինք</u>			<u>կարիեսի բուժում</u>	2500	1300
			<u>պուլպիտ</u>	4000	2200
			<u>պերիոդոնտիտ</u>	4700	2500
			<u>մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	11800	6400
			<u>լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	12000	6500
			<u>պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)</u>	3600	1900
			<u>պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	1350	750
<u>3-րդ խմբի հաշմանդամություն ունեցող անձինք</u>	<u>ատամի հեռացում</u>	2200	-	-	-
			<u>կարիեսի բուժում</u>	2500	1300
			<u>պուլպիտ</u>	4000	2200
			<u>պերիոդոնտիտ</u>	4700	2500
			<u>մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	11800	6400
			<u>լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	12000	6500
			<u>պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)</u>	3600	1900
			<u>պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	1350	750
<u>հայրենական մեծ պատերազմի</u>	<u>ատամի հեռացում</u>	2200	-	-	-
			<u>կարիեսի բուժում</u>	2500	1300

մասնակիցներ և նրանց հավասարեցված անձինք			պուլպիտ	4000	2200
			պերիոդոնտիտ	4700	2500
			մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	11800	6400
			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	12000	6500
			պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900
		պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750	
վերարտադրության տարիքի կանայք՝ հղիության ծննդաբերության և հետծննդյան շրջանում	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
			կարիեսի բուժում	2500	1300
			պուլպիտ	4000	2200
			պերիոդոնտիտ	4700	2500
			մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	11800	6400
			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	12000	6500
		պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900	
		պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750	
մինչև 7 տարեկան երեխաներ	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			

	<u>պերիոդոնտիտ</u>	<u>7200</u>			
	<u>մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>18200</u>			
	<u>լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>18500</u>			
	<u>պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>5500</u>			
	<u>պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>2100</u>			
	<u>բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում</u>	<u>5200</u>			
<u>հաշմանդամություն ունեցող երեխաներ՝ մինչև 18 տարեկան</u>	<u>ատամի հեռացում</u>	<u>2200</u>	=	=	=
	<u>կարիեսի բուժում</u>	<u>3800</u>			
	<u>պուլպիտ</u>	<u>6200</u>			
	<u>պերիոդոնտիտ</u>	<u>7200</u>			
	<u>մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>18200</u>			
	<u>լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>18500</u>			
	<u>պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>5500</u>			
	<u>պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>2100</u>			
	<u>բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների</u>	<u>5200</u>			

	բուժում			
առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներ՝ մինչև 18 տարեկան և առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների թվին պատկանող անձինք՝ 18-23 տարեկան	ատամի հեռացում	2200	=	=
	կարիեսի բուժում	3800		
	պուլպիտ	6200		
	պերիոդոնտիտ	7200		
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200		
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500		
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500		
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100		
	բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200		
հաշմանդամություն ունեցող անձանցից բաղկացած ընտանիքների երեխաներ՝ մինչև 18 տարեկան	ատամի հեռացում	2200	=	=
	կարիեսի բուժում	3800		
	պուլպիտ	6200		
	պերիոդոնտիտ	7200		
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200		
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500		
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500		
	պրոթեզի վերանորոգում և	2100		

	<u>տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)</u>				
	<u>բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում</u>	5200			
բազմազավակ (մինչև 18 տարեկան 4 և ավելի անչափահաս երեխաներ ունեցող) ընտանիքների երեխաներ	<u>ատամի հեռացում</u>	2200			
	<u>կարիեսի բուժում</u>	3800			
	<u>պուլպիտ</u>	6200			
	<u>պերիոդոնտիտ</u>	7200			
	<u>մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	18200			
	<u>լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	18500			
	<u>պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար. երեք տարին մեկ անգամ)</u>	5500			
	<u>պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	2100			
	<u>բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում</u>	5200			
մինչև 18 տարեկան՝ դիսպանսեր հսկողության տակ գտնվող երեխաներ	<u>ատամի հեռացում</u>	2200			
	<u>կարիեսի բուժում</u>	3800			
	<u>պուլպիտ</u>	6200			
	<u>պերիոդոնտիտ</u>	7200			
	<u>մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	18200			
	<u>լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	18500			
	<u>պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ</u>	5500			

	միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)				
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
	բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200			
միաձնող երեխաներ՝ մինչև 18 տարեկան	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500			
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200				
14-15 տարեկան արական սեռի անձինք	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման	5500			

	համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)				
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
	բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200			
նախագորակոչային տարիքի անձանց	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500			
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200				
գորակոչային տարիքի անձինք	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			

	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500			
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
	ատամի հեռացում	2200	-	-	-
65 տարեկան և ավելի բարձր տարիքի անձանց			կարիեսի բուժում	2500	1300
			պուլպիտ	4000	2200
			պերիոդոնտիտ	4700	2500
			մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	11800	6400
			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	12000	6500
			պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900
			պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750
Զինձառայողներ և նրանց հավասարեցված անձինք, նրանց ընտանիքների անդամներ (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների), Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ, ինչպես նաև ծառայողական պարտականու-	ատամի հեռացում	2200	-	-	-
			կարիեսի բուժում	2500	1300
			պուլպիտ	4000	2200
			պերիոդոնտիտ	4700	2500
			մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	11800	6400
			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ	12000	6500

թյունները կատարելիս գոհված (մահացած) զինծառայողների ընտանիքների անդամներ (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների), երկարամյա ծառայության կամ հաշմանդամության զինվորական կենսաթոշակ ստացող նախկին զինծառայողներ			(երեք տարին մեկ անգամ)		
			պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900
			պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750
Զինծառայողների և նրանց հավասարեցված անձանց ընտանիքի մինչև 18 տարեկան երեխաներ, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ, ինչպես նաև ծառայողական պարտակա- նությունները կատարելիս գոհված (մահացած) զինծառայողների ընտանիքի մինչև 18 տարեկան երեխաներ	ատամի հեռացում	2200			
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500		=	=
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200				
Փրկարարական ծառայողներ և նրանց ընտանիքների անդամներ (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների), կենսաթոշակի անցնելու կապակցությամբ ազատված փրկարարական ծառայողներ,	ատամի հեռացում	2200	-	-	-
			կարիեսի բուժում	2500	1300
			պուլպիտ	4000	2200
			պերիոդոնտիտ	4700	2500
		մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	11800	6400	

<p>հաշմանդամ դարձած փրկարարական ծառայողներ, ծառայության ընթացքում գրհված (մահացած) փրկարարական ծառայողների ընտանիքների անդամներ (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների)</p>			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	12000	6500
			պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900
			պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750
<p>Փրկարարական ծառայողների ընտանիքների մինչև 18 տարեկան երեխաներ, ծառայության ընթացքում գրհված (մահացած) փրկարարական ծառայողների ընտանիք մինչև 18 տարեկան երեխաներ</p>	ատամի հեռացում	2200			
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500		=	=
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200				
<p>Ձերբակալվածներ, կալանավորված անձինք և ազատազրկման դատապարտվածներ (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների)</p>	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
			կարիեսի բուժում	2500	1300
			պուլպիտ	4000	2200
			պերիոդոնտիտ	4700	2500
		մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ	11800	6400	

			(երեք տարին մեկ անգամ)		
			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	12000	6500
			պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900
			պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750
Ձերբակալված, կալանավորված և ազատագրված մինչև 18 տարեկան երեխաներ	ատամի հեռացում	2200			
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500		=	=
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
	բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200			
Ծերանոցներում և անօթևանների ժամանակավոր կացարաններում ինամվող անձինք (բացառությամբ մինչև 18	ատամի հեռացում	2200		=	=
			կարիեսի բուժում	2500	1300
			պուլպիտ	4000	2200
			պերիոդոնտիտ	4700	2500
			մասնակի	11800	6400

<u>տարեկան երեխաների)</u>			<u>շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>		
			<u>լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ(երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>12000</u>	<u>6500</u>
			<u>պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>3600</u>	<u>1900</u>
			<u>պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>1350</u>	<u>750</u>
<u>Մանկատներում և անօթևանների ժամանակավոր կացարաններում խնամվող մինչև 18 տարեկան երեխաներ</u>	<u>ատամի հեռացում</u>	<u>2200</u>			
	<u>կարիեսի բուժում</u>	<u>3800</u>			
	<u>պուլպիտ</u>	<u>6200</u>			
	<u>պերիոդոնտիտ</u>	<u>7200</u>			
	<u>մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>18200</u>			
	<u>լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ(երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>18500</u>			
	<u>պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>5500</u>	=	=	=
	<u>պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)</u>	<u>2100</u>			
<u>բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում</u>	<u>5200</u>				
<u>Բռնադատվածներ</u>	<u>ատամի հեռացում</u>	<u>2200</u>	=	=	=
			<u>կարիեսի բուժում</u>	<u>2500</u>	<u>1300</u>
			<u>պուլպիտ</u>	<u>4000</u>	<u>2200</u>

			պերիոդունտիս	4700	2500
			մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	11800	6400
			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ(երեք տարին մեկ անգամ)	12000	6500
			պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900
			պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750
	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
Չեռնոբիլի ատոմակայանի վթարի վերացման աշխատանքների մասնակիցներ			կարիեսի բուժում	2500	1300
			պուլպիս	4000	2200
			պերիոդունտիս	4700	2500
			մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	11800	6400
			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	12000	6500
			պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900
			պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750
Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի)	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
			կարիեսի բուժում	2500	1300
			պուլպիս	4000	2200

ենթարկված անձինք (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների)			պերիոդոնտիա	4700	2500
			մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	11800	6400
			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	12000	6500
			պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900
			պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750
Մարդկանց շահագործման (թրաֆիքինգի) ենթարկված մինչև 18 տարեկան երեխաներ	ատամի հեռացում	2200			
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500	=	=	=
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200				
Ապաստան հայցողներն ու նրանց քնտանիքներին	ատամի հեռացում	2200	=	=	=
			կարիեսի բուժում	2500	1300

անդամները (բացառությամբ մինչև 18 տարեկան երեխաների)			պուլպիտ	4000	2200
			պերիոդոնտիտ	4700	2500
			մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	11800	6400
			լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	12000	6500
			պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	3600	1900
			պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	1350	750
Ապաստան հայցողների ընտանիքի մինչև 18 տարեկան երեխաներ	ատամի հեռացում	2200			
	կարիեսի բուժում	3800			
	պուլպիտ	6200			
	պերիոդոնտիտ	7200			
	մասնակի շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18200			
	լրիվ շարժական թիթեղյա պրոթեզ (երեք տարին մեկ անգամ)	18500			
	պրոթեզավորման համար անհրաժեշտ ատամնաշապիկի պատրաստում և տեղադրում (մեկ միավորի համար, երեք տարին մեկ անգամ)	5500	=	=	=
	պրոթեզի վերանորոգում և տեղադրում (երեք տարին մեկ անգամ)	2100			
բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների բուժում	5200				

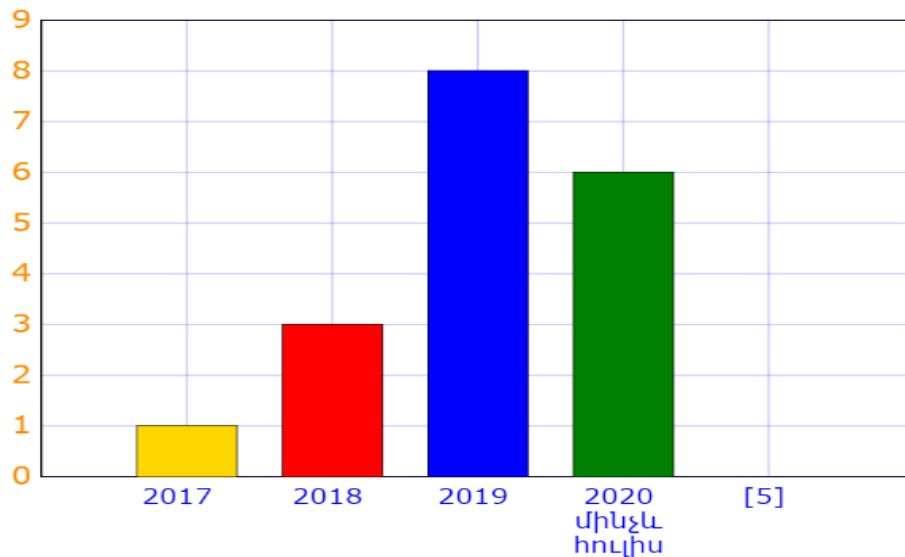
Արդյունքների վերլուծություն

Ըստ Առողջապահության նախարարության /ԱՆ/ տրամադրած տվյալների՝ ԱՆ-ի եւ Տավուշի մարզում տեղակայված բժշկական կազմակերպությունների միջև կնքված պետության կողմից երաշխավորված անվճար եւ արտոնյալ պայմաններով բժշկական օգնության եւ սպասարկման պայմանագրի շրջանակում «Ստամատոլոգիական բժշկական օգնության ծառայություններ» ծրագիրն իրականացնում են հետևյալ կազմակերպությունները.

Կազմակերպության անվանումը	Հասցեն
Նոյեմբերյանի ԲԿ ՓԲԸ	Ք. Նոյեմբերյան, Գ. Նժդեհի 15
Բերդի ԲԿ ՓԲԸ	Ք. Բերդ, Ա.Մանուկյան 25
Իջեւանի ԱԱՊԿ	Ք. Իջեւան, Երիտասարդական 2ա
Արծվաբերդի առողջության կենտրոն ՊՈԱԿ	Տավուշի մարզ, գ. Արծվաբերդ 16փ., 2-րդ նրբ., շենք 10
Արթուր Թամամյան Ա/Զ	Ք. Դիլիջան, Սայաթ-Նովա 4

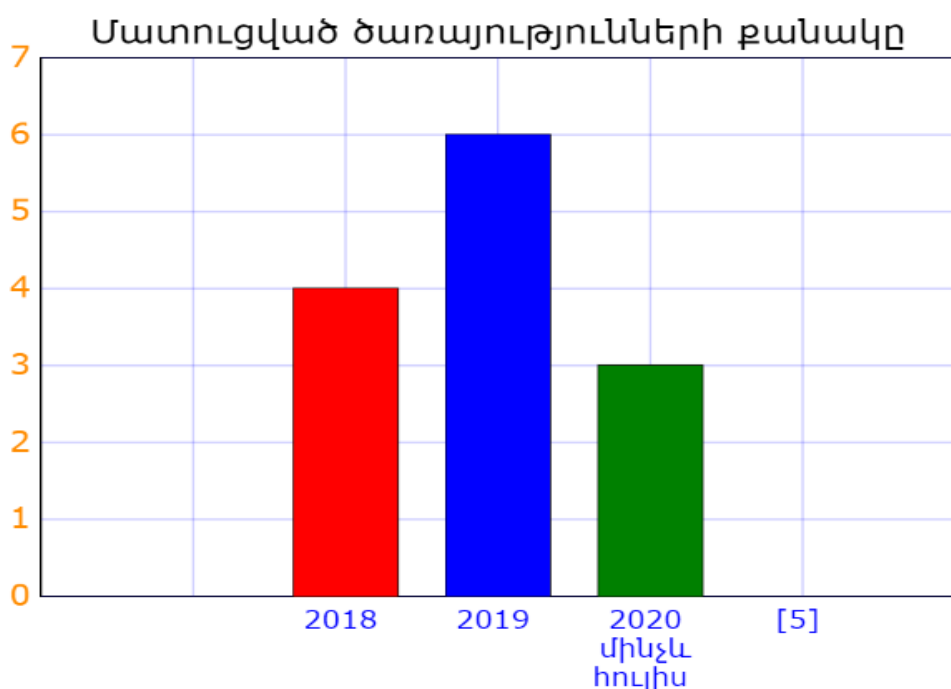
Առողջապահության նախարարության եւ Տավուշի մարզում տեղակայված բժշկական կազմակերպությունների միջև կնքված պետության կողմից անվճար եւ արտոնյալ պայմաններով բժշկական օգնության եւ սպասարկման պայմանագրի շրջանակում «Ստամատոլոգիական բժշկական օգնության ծառայություններ»-ի մասով ֆինանսավորումը 2017—2020թթ. կազմել է.

- 2017 թվականին կազմել է 1,6 ՀՀ մլն դրամ
- 2018 թվականին 5,9 ՀՀ մլն դրամ
- 2019 թվականին 14,9 ՀՀ մլն դրամ
- 2020 թվականի հուլիս ամիսը ներառյալ՝ 8,2 ՀՀ մլն դրամ

Առողջապահության նախարարության և Տավուշի մարզում տեղակայված բժշկական կազմակերպությունների միջև կնքված պետության կողմից երաշխավորված անվճար և արտոնյալ պայմաններով բժշկական օգնության և սպասարկման պայմանագրի շրջանակում «Մտամատուլոգիական բժշկական օգնության ծառայություններ» ծրագրով մատուցվող ծառայությունների ծավալը 2018-2020թթ. Տավուշի մարզում կազմել է.

- 2018 թվականին 1825 ծառայություն
- 2019 թվականին 3089 ծառայություն
- 2020 թվականին 1663 ծառայություն

Քաղաքացիների շրջանում իրականացրած հարցումների ճնշող մեծամասնությունը՝ մոտ 80%-ը փաստում են, որ քաղաքացիները հիմնականում գոհ են մատուցվող ծառայությունների որակից, բուժանձնակազմի վերաբերմունքից: Հնչել են նաև որոշ մտահոգիչ կարծիքներ, օրինակ քաղաքացի Ա.Մ-ն, ահագանգում է, որ.

«Մեզ մոտ գրեթե ոչ ոք չգիտի, որ նման ծառայություն է մատուցվում, իրազեկողներ չկան: Ծառայության մասին իմացա հարևանիս քրոջից, ով Երևանում է ապրում, որոշեցի դիմել: Գնացի մեր շրջանի ատամնաբուժական կենտրոն, ատամս պետք է պլումբեին, ընտանեկան նպաստի համակարգում ենք ընդգրկված: Բժիշկը բացահայտորեն բացասական վերաբերմունք ուներ, երևի, որ անվճար պետք է բուժեր: Ատամս պլումբեց, բայց եղպես էլ նորմալ չպահեց պլումբը»:

Հետազոտության ընթացքում փորձեցինք լսել նաև հակառակ կողմի տեսակետը եւ հարցազրույց ունեցանք Արծվաբերդի առողջության կենտրոն ՊՈԱԿ-ի ստամատոլոգ Պավել Պետրոսյան հետ: Վերջինս նշեց. «Հայտարարությունները առ այն, որ մարդիկ շահառու են ստոմատոլոգիական անվճար ծառայության, փակցված է համ իմ դռան վրա, համ հիվանդանոցի պատերին: Ու մարդկանց այն ասածները, որ իրազեկված չեն, չեմ ընդունում: Հո չե՞մ գնալու ասեմ՝ եկեք ձեզ անվճար բուժեմ»:

Բժիշկների շրջանում իրականացրած հարցազրույցները ի դերեւ հանեցին մեկ այլ խնդիր՝ մարզային հիվանդանոցներում ժամանակակից բժշկական սարքավորումների պատկասը, ինչը անդրադառնում է մատուցող ծառայություններ որակի վրա:

2017 և 2020թթ. մատուցված ստամատոլոգիական անվճար ծառայությունների համեմատությունը

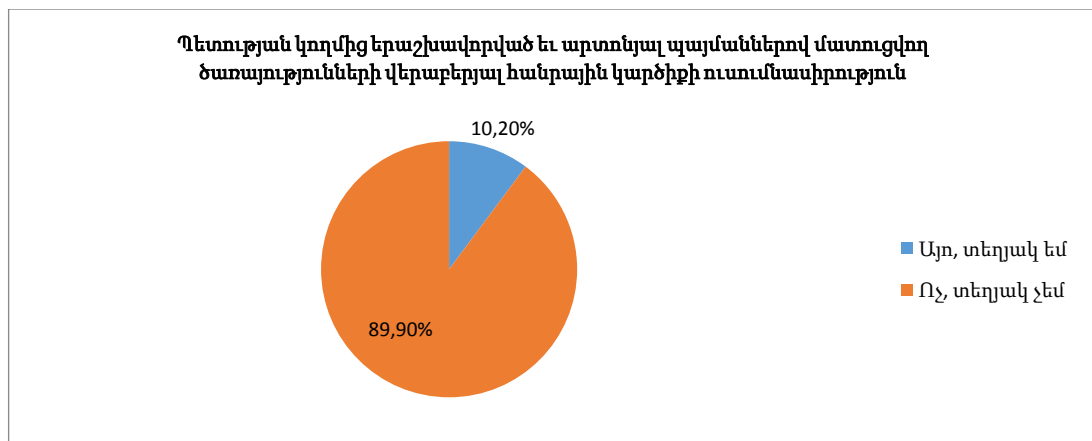
«Ստամատոլոգիական բժշկական օգնության ծառայություններ»-ի մասով ֆինանսավորումը 2017թ. կազմել է 1,6 մլն ՀՀ դրամ, իսկ արդեն 2019թ.՝ 14,9 մլն ՀՀ դրամ: 2020թ. մատուցվող անվճար ստամատոլոգիական ծառայությունների ծավալների ռեկորդային աճ է նկատվել. համեմատությունը ավելի ակնառու է դառնում հետեւյալ օրինակի վրա՝ «Նիկոլայ Նասիբյանի անվան» Նոյեմբերյանի ԲԿ-ն 2017թ. ստամատոլոգիական անվճար ծառայություններ է մատուցել 66 հաճախորդի, իսկ 2019թ.՝ 219 հաճախորդի:

Ինչ վերաբերում է մատուցման ծառայությունների շրջանակին, ապա այն մնացել է անփոփոխ՝ հիմնականում ատամի բուժում և հեռացում:

Եզրակացություններ

Հետազոտության արդյունքների համադրումը թույլ է տալիս կատարել հետևյալ եզրահանգումները՝

- Բնակչության շրջանում նկատվում է պետության կողմից երաշխավորված անվճար եւ արտոնյալ պայմաններով տրամադրվող ստամատոլոգիական ծառայություններ վերաբերյալ իրազեկվածության ցածր մակարդակ: 160 պացիենտի շրջանում անց կացված հարցումների հիման վրա պարզ է դառնում, որ ընդամենը 10 տոկոսն է տեղյակ տրամադրվող ծառայությունների մասին: Պատճառներից մեկը թերեւս այն է, որ ո՛չ առողջապահության նախարարության, ո՛չ մարզպետարանի կայքէջերում չկա համապատասխան ինֆորմացիա, թե որ բուժհաստատություններն են տրամադրում այդ ծառայությունները, որոնք են մատուցվող ծառայությունների տեսակները եւ ովքեր են շահառու խմբերը:

- 2019թ. պետության կողմից երաշխավորված եւ արտոնյալ պայմաններով մատուցվող ստամատոլոգիական ծառայությունների համար պետության կողմից տրամադրվող պետական հատկացումները շեշտակի աճել են 2017թ. համեմատ:
- 2019թ. մատուցվող ստամատոլոգիական ծառայությունների ծավալը եռակի անգամ աճել է 2017թ.համեմատ: